تيانشان الابىنىڭ تاماشا كەلبەتى

نەگىزگى ساتى ورنىقتى بولدى ـــ بۇقارانىڭ حال ـ جايىن كوكەيىندە ساقتادى

وكتۋستىك شينجياڭعا ساپار ⑥

☐ گازەتىمىزدىڭ جالپىلىق اقپارات قۇرالدارى ٴتىلشىسى جاڭ جىلي

التىن كۇز، 9 ـ اي، وكتۋستىك شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا گۇلدەر قۇلپىرا اشىلىپ، جەمىستەردىڭ حوش ٴيىسى اڭقىپ، كۇز كوركى مەن مۇندالايدى.

وسى كەزدە كۇزگى جيىن ـ تەرىن تۇسىندا اتىز باسىندا پارتيا مۇشەلەرى باستاماشى بولعان قىستاق تۇرعىندارىنىڭ ٴوزارا كومەكتەسۋ شاعىن گرۋپپاسى تىزە قوسا ەڭبەك ەتىپ، نەگىزگى ساتى ۇيىمدارى جىبەرگەن كۇشتەر كەدەيلەردى سۇيەمەلدەپ، قيىنشىلىعى بارلارعا كومەكتەسۋدە؛ اۋىل ـ قىستاقتىڭ ۇلكەن ساحناسىندا نەمەسە مادەنيەت قيمىلدارى ۇيىندە ٴار ۇلت بۇقاراسى وزدەرى كونسەرت دايىنداپ، پارتياعا العىستارى مەن قىزۋ سۇيىسپەنشىلىكتەرىن بىلدىرۋدە.

نەگىزگى ساتى ورنىقتى، جۇرت نيەتى ۇيىستى. كادرلار بۇقاراعا ٴيىلىپ قىزمەت ەتتى، بۇقارانىڭ حال ـ جايىن كوكەيلەرىندە ساقتادى؛ قيىنشىلىققا ٴدوپ كەلگەندە، بۇقارا الدىمەن پارتيا ياچەيكاسىن ىزدەدى، پارتيانىڭ قامقورلىعىن كوكەيلەرىندە ساقتادى. پارتيا تۋى ٴاربىر قىستاق، الەۋمەتتىك اۋماق، ورگان، مەكتەپ، كاسىپورىنداردا اسقاق جەلبىرەدى، نەگىزگى ساتى پارتيا قۇرىلىسىنىڭ "جۇيكە ۇشى" جانداندى، نەگىزگى ساتى كادرلارىنىڭ سەنىمى نىعايدى، قالىڭ پارتيا مۇشەلەرىنىڭ ماقتانىش سەزىمى، جاۋاپكەرشىلىك سەزىمى كۇشەيدى، پارتياعا كىرۋدى اڭسايتىن جاستاردىڭ قاتارى مولايدى، بۇقارانىڭ ٴىس تىندىرىپ، شارۋاشىلىق قۇرۋ بەلسەندىلىگى جوعارىلادى...

نەگىزگى ساتىنىڭ نەگىزى شىڭدالدى

9 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى تاڭ سارىندە، تاڭ نۇرىمەن جارىسا ٴۇشتۇرپان اۋدانى الا قالاشىعى يارباشى قىستاعىنىڭ تۇرعىنى سامەت تۇرسۇن اتىز باسىنا بارىپ اشتى بۇرىش ٴۇزدى. تاپتاۋرىندى بولعان اتىز قىرى سامەتتىڭ عانا جۇرەر جولى ەمەس ەدى، 3 ـ ايدا اشتى بۇرىشتى العاش ەككەنىنەن قازىرگى 2 ـ رەت ەگۋگە دەيىن، كادرلار مەن تەحنيكتەر ۇنەمى كەلىپ جەتەكشىلىك ەتىپ، كومەكتەسىپ تۇردى.

سامەت ٴۇزىپ بولعان اشتى بۇرىشىن قىستاقتاعى كوكونىس سەلبەستىك كووپەراتيۆىنە جەتكىزدى، سەلبەستىك كووپەراتيۆىنىڭ جاۋاپتىسى تۇرسۇن ماموت بىرنەشە ەگىنشى شارۋامەن بىرگە كەلەر جىلى كوكتەمدە كوكونىستى قالاي ەگۋدى اقىلداسىپ جاتقان ەدى، ول دا دەرەۋ جاقىنداپ بارىپ قۇلاعىن تۇرە قالدى. "بۇرىن ٴبارىمىز كوكونىس ەگۋدى بىلمەۋشى ەدىك، ٴبىرىنشى شۇجي مەن ‘ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۋىستىرۋ’ قىزمەت اترەتىنىڭ مۇشەلەرى بىزگە تىكەلەي ۇيرەتىپ، ٴبىزدىڭ كىرىسىمىزدىڭ ارتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلۋىمىزعا مۇمكىندىك جاسادى"، ـ دەدى پارتيا بىزناگىن تاققان سامەت.

يارباشى قىستاعىنىڭ ٴۇمىت لەبى ەسكەن اتىز باسىندا پارتيا مۇشەلەرىنىڭ بۇقارانى باستاپ بىرگە ەڭبەك ەتكەنىن كورۋىمىز كەز ـ كەلگەن جەردەن ۇشىراتۋعا بولادى. 2018 ـ جىلدان باستاپ وسى قىستاق كوكونىس ەگىنشىلىگى، وتباسىلىق باعىمشىلىعى، جاڭعاق مانەرلەۋ، كيىم ـ كەشەك تىگۋ سياقتى 7 كاسىپ سالاسىن دامىتۋعا ىزدەنىس جاسادى. پارتيانىڭ نەگىزگى ساتى ۇيىمى قىستاق تۇرعىندارى شاعىن گرۋپپاسىنا، شارۋالار كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۆىنە، سەرىك زاۋىتقا، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سەحىنا دەيىن كەڭەيدى، ٴاربىر كاسىپ سالاسىندا پارتيا مۇشەلەرى باستاماشىلىق، جەتەكشىلىك ەتتى.

ٴتىلشى وكتۋستىك شينجياڭنىڭ 4 ايماق ـ وبلىسىنىڭ نەگىزگى ساتىلارىندا تىلشىلىك ىستەگەندە، "پارتيا ياچەيكاسى + سەلبەستىك كووپەراتيۆ + سەرىكتەستىك + شارۋا وتباسى" سىندى دامۋ ۇلگىسىنىڭ ٴارقايسى قىستاقتاردا كەڭىنەن جالپىلاستىرىلعاندىعىن، پارتيا ياچەيكاسىنىڭ جاۋىنگەرلىك قامال رولى تولىق ساۋلەلەنىپ، نەگىزگى ساتىنىڭ نەگىزى ۇزدىكسىز بەكەمدەلىپ، كەدەي وتباسىلارىنىڭ تۇراقتى كىرىستەرى بارلىعىن، "كەۋەك قىستاقتىڭ" "شىنايى قىستاققا" اينالعاندىعىن، "ٴالسىز، بىتىراڭقى قىستاقتىڭ" "كورىكتى، ىنتىماقتى" قىستاققا اينالعاندىعىن، بۇقارانىڭ قىستاق كادرلارىنا رازى بولۋ سالىستىرماسىنىڭ ۇزدىكسىز جوعارىلاعاندىعىن بايقادى.

"پارتيا قۇرىلىسى قىزمەتى ەڭ نەگىزگى ساتىعا دەيىن كەڭەيدى". 9 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى ٴپايزاۋات اۋداندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ۇيىمداستىرۋ ٴبولىمىنىڭ باستىعى حي شانفەڭ تىلشىگە بىلاي دەدى: "ٴبىزدىڭ اۋداننىڭ بارلىق قىستاعىندا قۇرىلىسى كەمەلدى قىستاق دارەجەلى شىپ، پارتيالى ەرىكتىلەر قىزمەت وتەۋ اترەتى بار؛ ٴاربىر قىستاق تۇرعىندارى شاعىن گرۋپپاسىندا ‘وتباسىلىق پارتيا مەكتەبى’ مەن مىندەتتى ۇگىتشى، ‘پارتيا مۇشەلەرى وتاۋى’ بار؛ بارلىق پارتيا مۇشەلەرىنىڭ ۇيىندە پارتيا قۇرىلىسى ‘كالەنداري’ بار، بارلىق ادام ٴتۇرلى ۇيرەنۋ، باۋلۋ قيمىلدارىنا قاتىناسقان".

سول كۇنى ٴپايزاۋات اۋدانى جامباز اۋىلىنىڭ اۋىل باستىعى تۇرسۇن سەيىت وسى اۋىلدىڭ يىپەكچى قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ابدۇقيۋم قۇرباننىڭ ۇيىنە بارعاندا، ابدۇقيۋم ىستىق ىقىلاسپەن قاۋىن ٴتىلىپ، ٴوزىم جۇۋا ٴجۇرىپ، ٴوزىنىڭ سيىر باعۋ، ايەلىنىڭ جۇمىس ىستەۋ جاعدايىن باياندادى، "پارتيا ٴبىزدى جاقسى تۇرمىسقا جەتكىزدى" دەگەن ٴسوزدى ول ەڭ كوپ اۋزىنا الدى.

العىس ايتۋ سەزىمى ارتا تۇستى

قاراقاش اۋدانى قاراساي قالاشىعى ارال قىستاعىنداعى حالىققا قولايلى شاعىن بازار اۋاحان قازى اجىيدىڭ ۇنەمى باراتىن ورنى. ول شاعىن بازاردا جاڭا تيپتى يدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋى ىندەتى كەزىندە تۋىلعان بىرنەشە اڭگىمەنى ەستىدى.

قىستاق تۇرعىنى روزى تۇرىپتىڭ قىزى ۇرىمجىدە داشۋە وقيدى، ۇيچات ىستەتە المايتىن ول تۇرمىس قاراجاتىن قىزىنىڭ بانكە كارتىچكاسىنا اۋدارىپ بەرۋگە شاراسىز ەدى. قىستاق پارتيا ياچەيكاسىنىڭ شۇجيى ابدۋحەليل دولەت مۇنى بىلگەنىنەن كەيىن، جان قالتاسىنان اقشا شىعارىپ روزى تۇرىپتىڭ قىزىنا اقشا اۋدارىپ بەرەدى؛ باقتاشى روزى ماموتتىڭ ۇيىندە جەم ـ ٴشوپ تاۋسىلىپ قالعاندا، قىستاق "ەكى كوميتەتى" جەم ـ ٴشوپ اكەلۋگە سايكەستىرە ٴجۇرىپ، بارلىق جەردى ارالاپ، ونىڭ جەم ـ ٴشوپتى قارىزعا الا تۇرۋىنا كومەكتەسەدى؛ گۇلنياز ماحمۇتتىڭ ۇيىندە سۋ، توك توقتاپ قالعاندا، وتباسىلارىن ارالاپ جۇرگەن كادر ونىڭ سۋ، توك كارتىچكاسىن الىپ، وعان سۋ، توك ساتىپ اكەلىپ بەرەدى، وعان تاعى تۇرمىستىق بۇيىمدار مەن ٴدارى ـ دارمەك ساتىپ اكەلىپ بەرەدى...

بىلتىر بۇكىل قىستاقتا اۋىل ـ قىستاق قونىس ورتاسىن رەتتەۋ، جونگە سالۋ جۇرگىزىلدى، قىستاق "ەكى كوميتەتى" ەڭبەككۇش جەتىسپەگەن وتباسىلارىنىڭ ماسەلەلەرىن شەشۋىنە كومەكتەسۋ ۇشىن، كەي كادرلار كەزەكپەن قۇرىلىس ورنىن كۇزەتتى، شارشاسا كىلەم جايىپ سول جەرگە جاتا كەتتى. وسىلاردى ويلاعاندا اۋاحاننىڭ جان دۇنيەسى جىلىنىپ سالا بەردى، ول وسى سۇيىكتى پارتيالى كادرلارعا تاعى دا العىس ايتا باردى. وتكەن جىلى ول كادرلارعا اتىزداعى جاڭا پىسكەن شابدالىدارىن اپارعان بولاتىن؛ وسى جىلى قازىرگە دەيىن ساقتاپ جۇرگەن قارىبىزدارىن الا باردى.

"اۋاحان اپاي، ەشقانداي نارسە اكەلمەي ـ اق قويىڭىز. ٴبىز پارتيا مۇشەسىمىز، بۇقارا ٴۇشىن جاقسى ٴىس، ناقتى ٴىس ىستەيمىز، شەشۋشى ساتتە الدا جۇرەمىز"، ـ دەدى اۆتونوميالى رايوندىق مادەنيەت جانە ساياحات مەڭگەرمەسىنىڭ ارال قىستاعىندا تۇراتىن ٴبىرىنشى شۇجيى ٴانۋار مامەت اۋاحاندى سۇيەپ جاتىپ. وعان اۋاحان كونبەدى، ول بىلاي دەدى: "سەندەر مەنىڭ ەڭ جاقىن ادامىمسىڭدار، مەنىڭ سونشاما كوپ قيىنشىلىقتارىمدى شەشىپ بەردىڭدەر، جاقىنىما ازىن ـ اۋلاق كوڭىلىمدى بىلدىرۋىمە بولماي ما؟".

"پارتيا ـــ ٴبىزدىڭ ەڭ جاقىن ادامىمىز"، وسى ٴسوز وكتۋستىك شينجياڭ شارۋالارىنىڭ ٴجۇزىم سورەسى استىندا، مەرەكەلىك حال سۇراۋ قيمىلى مەن ادەبيەت ـ كوركەمونەر باعدارلامالارىندا، "ۇلتتار ىنتىماعىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراعى" جانە ۇلتتار ىنتىماعى بىرلەسكەن دوستىق قيمىلدارىندا ۇنەمى ايتىلادى.

اقتاۋ اۋدانى ٴپىلال اۋىلى يەيلەن قىستاعىنىڭ تۇرعىندارى جەمىس ورمانى بازاسى سياقتى نىسانداردىڭ ارقاسىندا كەدەيلىكتەن ارىلعانىنان كەيىن، قىستاقتا "العىس ايتۋ تامىن" ورناتىپ، پارتياعا العىس ايتقان سوزدەرىن قۇرمەت جالاۋىنا ورنەكتەپ، وجاۋقاباقتا ۇيىپ جازىپ، "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۋىستىرۋ" قىزمەت اترەتىنە اپارىپ بەرۋدى ورتاعا قويدى. اۆتونوميالى رايوندىق ٴتارتىپ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ، باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ كوميتەتىنىڭ يەيلەن قىستاعىندا تۇراتىن "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، تۋىستىرۋ" قىزمەت اترەتىنىڭ باستىعى، ٴبىرىنشى شۇجي ادىل ٴالي قىستاق تۇرعىندارىنا بىلاي دەدى: "حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۋ ـــ كوممۋنيستىك پارتيا مۇشەلەرىنىڭ ارقالاۋعا ٴتيىستى جاۋاپكەرشىلىگى. كوپشىلىك، بىردەڭە اكەلىپ بىزگە العىس ايتۋلارىڭىزدىڭ قاجەتى جوق، پارتياعا العىس كوڭىلدەرىڭىزدى كەدەيلىكتەن ارىلىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە ۇمتىلۋدىڭ، كورىكتى اتا مەكەن قۇرۋدىڭ كۇش ـ قايراتىنا اينالدىرۋلارىڭىزدى ٴۇمىت ەتەمىز!"

پارتيا مۇشەلەرى قوسىنى زورايدى

"بارلىعىمىز پارتياعا كىرۋ ٴوتىنىشىن جازىپ، بارلىق ورىندا ۇلگىلىك، باستاماشىلدىق رولىمىزدى ساۋلەلەندىرۋ جونىندە ۋادە بەرگەنبىز. وسى جولى سىرتقا شىعىپ ماقتا تەرۋگە بارعانىمىزدا، ەڭبەك سياقتى جاقتاردا ۇلگى كورسەتىپ قانا قالماي، تاعى كوپشىلىككە ويداعىداي قايىلاسۋىمىز ٴتيىس". 9 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى قاعىلىق اۋدانى بوشىرىق اۋىلى كەنتىشى قىستاعىنىڭ ماقتا تەرۋ جۇمىسكەرلەر اترەتى جاقىن ماڭداعى اۋدان، قالالارعا ماقتا تەرۋگە اتتانار الدىندا، جۇمىسكەرلەر اترەتىندەگى پارتيا مۇشەسى پاتىگۇل نياز بىرنەشە پارتياعا كىرۋ بەلسەندىسىنە وسىنى قاداعالاپ ايتتى.

پاتىگۇلدىڭ سىرتقا شىعىپ ماقتا تەرگەلى باراتىنىن، تاعى بىرگە باراتىن باسقالاردىڭ قامىن ويلاعانىن كورگەندە، ونىڭ كورشىسى گۇلنيسا تۇردىنياز وعان جانى اشىپ بىلاي دەدى: "وسىنشاما كوپ ادام بارعالى جاتىر، ٴاسىلى ەرلەر ايەلدەرگە قارايلاسۋى كەرەك، سەن وتە شارشاپ كەتپە". "مەن پارتيا مۇشەسىمىن، ۇلگىلىك، باستاماشىلدىق رولىمدى ساۋلەلەندىرۋىم كەرەك"، ـ دەيدى پاتىگۇل نياز.

ٴبىر ايدىڭ الدىندا پارتيا مۇشەسى ماحمۇت مۇراتتىڭ اياعى جارالانعاندىقتان، قىستاق پارتيا ياچەيكاسى پارتيا مۇشەلەرىن كەزەكشىلىككە ۇيىمداستىرعاندا ونى ورنالاستىرماعان بولاتىن. كەيىن ول قىستاق پارتيا ياچەيكا شۇجيىن ىزدەپ بارىپ بىلاي دەيدى: "مەن پارتيا مۇشەسىمىن، پارتياعا كىرگەن سوڭ بارلىق جەردە باستاماشى بولۋىم كەرەك. قازىر بارلىق پارتيا مۇشەلەرىنىڭ مىندەتى بار، نەگە مەنى قالدىرىپ قويىپسىزدار؟ مەنىڭ اياعىم جاقسى بولماعانىمەن، باسقا جۇمىس ىستەۋىمە بولادى عوي".

قىستاق پارتيا ۇيىمىنىڭ قىزمەت اينالىمى ولشەمگە ٴتۇستى، پارتيا مۇشەلەرى قوسىنى زورايدى، بۇقاراعا قىزمەت ەتۋ قۋاتى دا ارتتى. وسى وزگەرىستەردى كورگەن ساقا پارتيا مۇشەسى مەللاۋەت مامەت: ۇيىسۋ قۋاتى ارتتى، نەگىزگى ساتى اناعۇرلىم ورنىقتى، ـ دەدى تەبىرەنە.

وكتۋستىك شينجياڭنىڭ 4 ايماق ـ وبلىسىندا قىستاق دارەجەلى زاپاس كادرلار قوسىنى، پارتيا مۇشەلەرى قوسىنى ۇزدىكسىز زورايدى. مۇنىڭ ىشىندە جاس پارتيا مۇشەلەرىنىڭ، داشۋەدەن وقۋ تاۋىسىپ اۋىلىنا قايتقان پارتيا مۇشەلەرىنىڭ ۇستاعان سالىستىرماسى بارعان سايىن جوعارىلادى.

"پارتيا ۇيىمى مەنى تاربيەلەدى، مەن، ٴسوزسىز، ۇزدىكسىز ۇيرەنىپ، قۇلشىنا قىزمەت ىستەپ، بۇقارانىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الىپ، دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە ۇمتىلۋى ٴۇشىن كوبەرەك ۇلەس قوسامىن"، ـ دەدى كۇشار قالاسى الاقاعا قالاشىعى باعۋان قىستاعى پارتيا ياچەيكاسىنىڭ مۇشەسى، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ارناۋلى كادرى سۇلايمان توحتى.

(باسى 3 ـ بەتتە)

حوتان بايىرعى قالاسىنىڭ ٴبىر ٴبولىمى رەتىندەگى "كەپتەر كوشەسى" ۇكىمەتتىڭ نەشە 100 ميلليون يۋان قارجىمەن جاڭالاۋى ارقىلى لاس، بىلىقتان، ناشار لاشىقتى اۋماقتان ساياحاتتا "ينتەرنەتتە تانىمالى، ٴسوزسىز، باراتىن جەرگە" اينالدى. 2017 ـ جىلدان بەرى نەشە ٴجۇز كەدەي وتباسى حوتان كەشكى بازارىندا جىڭعىل كاۋاپ، ايران زوڭزى، پەتىر ٴمانتى سياقتى ٴدامدى تاعامدار ساۋداسىمەن اينالىسىپ، "اس ـ سۋ ارقىلى كەدەيلىكتەن ارىلدى".

بۇگىنگى شينجياڭدا ۇدايى 3 جىل 9 اي زورلىقتى كۇش لاڭكەستىك دەلوسى (وقيعا) تۋىلمادى، زورلىقتى كۇش لاڭكەستىك ارەكەتتەرى ٴونىمدى تىزگىندەلىپ، ۇشقارلىقتى الاستاۋدىڭ ناتيجەسى كورنەكتى بولدى، قوعام اماندىعى جاعدايى كورنەكتى جاقسارىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى ايتاقالسىن كۇشەيدى.

وسىناۋ قۋانارلىق وزگەرىس حالقارالىق قوعامنىڭ دا مويىنداۋىنا يە بولدى، بيىل 7 ـ ايدا بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ ادامدىق ۇقىق كەڭەسىنىڭ ماجىلىسىندە 40 نەشە مەملەكەت بىرگە لەبىز ٴبىلدىرىپ، شينجياڭداعى ادامدىق ۇقىق ىستەرىنىڭ دامۋ جەتىستىگىنە جانە لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋدىڭ، ۇشقارلىقتى الاستاۋدىڭ جەمىسىنە بەلسەندى باعا بەردى.

ـــ ٴار ۇلت بۇقاراسى ٴبىر ـ بىرىنە قارايلاسىپ، ٴوزارا كومەكتەسىپ، ىنتىماقتاسا كورەس جۇرگىزدى.

ٴار دۇيسەنبىدە شينجياڭنىڭ شاۋەشەك قالاسى قارا ٴدوڭ الەۋمەتتىك اۋماعىنداعى ٴبىر شاعىن اۋلادا ۇيعۇر تۇرعىن سالىقجان يمىن مەن ونىڭ كورشى ـ قولاڭدارى ونىڭ اۋلاسىندا سالتاناتتى تۇردە مەملەكەت تۋىن شىعارۋ سالتىن وتكىزەدى.

"مەملەكەت تۋىن كورگەندە، ۇلى وتانىمىز ەسكە تۇسەدى، مەن ٴوزىمنىڭ سۇيىكتى انامدى ۇنەمى ەسكە الامىن"، ـ دەيدى سالىقجان يمىن، قازىر ونىڭ اۋلاسىنا كەلىپ مەملەكەت تۋىن شىعارۋ سالتىنا قاتىناساتىن ادامدار بارعان سايىن كوبەيىپ كەلەدى، ولاردىڭ ٴبىرتالايى سول ماڭداعى حانزۋ، ۇيعۇر، قازاق سياقتى ٴار ۇلت تۇرعىندارى، ٴتىپتى، الىستان ارنايى كەلەتىندەر دە بار.

2019 ـ جىلى سالىقجان يمىن "ۇلتتار ىنتىماعى، العاباسارلىعىندا مەملەكەتتىك ۇلگىلى جەكە" بولىپ باعالاندى ٴارى بەيجيڭگە بارىپ جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسى قۇرىلعاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن قۇتتىقتاۋ جيىنالىسىنا قاتىناستى. "بەس جۇلدىزدى قىزىل تۋ تيان ـ انمىن الاڭىندا كوتەرىلگەن سول ٴبىر ٴساتتى كورگەندە، ايرىقشا ماقتانىشقا بولەندىم"، ـ دەيدى سالىقجان يمىن تەبىرەنە.

"ۇلتتار ىنتىماعىن كۇندەلىكتى تۇرمىستا، قىزمەتتە، ۇيرەنۋدە تياناقتاندىرىپ، مەكتەپ تاربيەسىنىڭ، وتباسى تاربيەسىنىڭ، قوعامدىق تاربيەنىڭ ٴار بۋىنىنا، ٴار جاعىنا ٴسىڭىرۋ كەرەك". باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ تالابىن دايەكتەلەندىرگەن شينجياڭ "ۇلتتار ىنتىماعىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراعى" جانە ۇلتتار ىنتىماعى بىرلەسكەن دوستىق قيمىلىن ۇزدىكسىز ورىستەتىپ، كادرلار، قىزمەتكەر ـ جۇمىسشىلار نەگىزگى ساتىداعى ٴار ۇلت بۇقاراسىمەن جۇپ قۇراپ تۋىس بولىپ، ٴار ۇلت كادرلارى مەن بۇقارا ٴوزارا قارايلاسىپ، ٴبىر ـ بىرىنە كومەكتەسىپ، بىرگە تۇرىپ، بىرگە ۇيرەنىپ، بىرگە ىستەپ، بىرگە كوڭىلدى ٴوتىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ بەرەكەلى شاڭىراعىنىڭ اسەرلى كارتيناسىن كەسكىندەدى.

ـــ ەكولوگيالىق ورتا ۇزدىكسىز جاقسارىپ، تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق ۇستانىمى جۇرت جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالادى.

سايىن دالادا گۇل ـ شوپتەر جايقالىپ، ٴۇيىر ـ ٴۇيىر تاۋ ەشكىلەر تاستان ـ تاسقا سەكىرىپ، بيىك تاۋ، كوك مايسانىڭ كەز ـ كەلگەن جەرىنەن اسىر سالعان تيىن، سۋىر سياقتى ۇساق اڭدار كەزىگەدى... قازىرگى تاڭدا، شينجياڭ تيانشان 1 ـ ٴنومىرلى مۇزارتى قورىق رايونى جابايى اڭداردىڭ جەرۇيىعىنا اينالعان.

شينجياڭ ەلىمىزدەگى ەنەرگيا، كەن بايلىعى مول ٴىرى رايون، سونداي ـ اق ەكولوگيالىق ورتاسى ٴالسىز رايون. سوڭعى جىلدارى باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ "اسپانى اشىق، جەرى جاسىل، سۋى تۇنىق كورىكتى شينجياڭ قۇرۋعا قۇلشىنۋ" تالابىن دايەكتەلەندىرگەن شينجياڭ جاسىل دامۋعا تاباندى بولىپ، ەكولوگيانى قورعاۋدىڭ ەڭ قاتاڭ ٴتۇزىمى، سۋ بايلىعىن باسقارۋدىڭ ەڭ قاتاڭ ٴتۇزىمى سياقتىلاردى اتقارىپ، ەكولوگيانىڭ قىزىل سىزىعىن باتىل ساقتادى.

ساناقتا نەگىزدەلگەندە، تيانشان الابىنداعى ٴتۇيىندى قالالاردىڭ 2019 ـ جىلعى اۋا ساپاسىنىڭ ورتاشا جاقسى بولۋ كۇن سانىنىڭ سالىستىرماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 1.5 پايىز، وزەن الاپتارىنداعى ساپالى سۋ بايلىعىنىڭ سالىستىرماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 1.2 پايىز ارتىپ، ەنەرگيا جۇمسالىمى مەن باستى لاستاۋشى زاتتاردىڭ شىعارىلۋ مولشەرى ۇزدىكسىز تومەندەگەن.

ـــ وقۋ ـ اعارتۋ ىستەرى ۇزدىكسىز كەمەلدەنىپ، دامۋعا پاراسات كۇشىمەن بايانادى قولداۋ كورسەتتى.

قىزىلسۋ قىرعىز اۆتونوميالى وبلىسى 3 ـ باستاۋىش مەكتەبىنىڭ ورىنباسار باستىعى ساۋ حەڭبين جياڭسۋدىڭ يانچىڭ قالاسىنان كەلگەن، بىلتىر جىل سوڭىندا تۇڭعىش كەزەكتى "10 مىڭ ادامنىڭ شينجياڭعا كومەك بەرۋ جوسپارى" بويىنشا شينجياڭعا كومەك بەرەتىن وقىتۋشىلىق قىزمەتىن اياقتاتقان سوڭ، ساۋ حەڭبين "كەلىسىم ـ شارتتى ۇزارتۋدى" تاڭدادى.

2018 ـ جىلى 8 ـ ايدا شينجياڭعا كەلگەنىنەن بەرى، ساۋ حەڭبين مەكتەپتەگى باسقا وقىتۋشىلاردى باستاپ، شاي ونەرى، قىش بۇيىمدار جاساۋ ونەرى، كەستەشىلىك، حاتكەرلىك سياقتى 20 نەشە شۋاقتى كۇرجەك ۇيىمداستىردى. "بالالار ەرەكشە قىزىعۋشىلىق تانىتتى، اپتا سايىن وتكىزىلگەن كۇرجەك قيمىلىندا بالالار ايرىقشا بەلسەندىلىك كورسەتتى"، ـ دەيدى ساۋ حەڭبين ماقتانىشپەن.

جاڭا داۋىردەگى شينجياڭدا وقۋ ـ اعارتۋ ىستەرى ۇزدىكسىز كەمەلدەندى: مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل ـ جازۋ وقۋ ـ اعارتۋىن جۇرگىزدى؛ مەكتەپكە دەيىنگى تاربيەنىڭ دامۋ جەتىستىكتەرىن بەكەمدەپ، بۇكىل رايونداعى مەكتەپكە دەيىنگى تاربيە جاسىنداعى بالالاردىڭ "بالاباقشاعا كىرۋگە تيىستىلەرىن تۇگەل كىرگىزۋدى" جۇزەگە اسىردى؛ قالا مەن اۋىلدا مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋدى ٴبىر تۇتاستاندىرىپ دامىتۋدى ىلگەرىلەتىپ، باستاۋىش مەكتەپ جاسىنداعى بالالاردىڭ وقۋعا ٴتۇسۋ مولشەرى 99.9%كە جەتىپ، 9 جىلدىق مىندەتتى وقۋ ـ اعارتۋدىڭ بەكەمدەلۋ مولشەرى 95%تەن استى.

ـــ تاريحي ورايدى ىقتى يگەرىپ، مەملەكەتتىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى قۇرىلىسىمەن، باتىسقا ەسىك اشۋ جالپىلىق ورنالاستىرۋىمەن توعىستى.

كەزەكشى پويەزدار ەۋروپا مەن ازيانى ۇلاستىرىپ، جىبەك جولىندا گۇدوك ٴۇنى توقتاۋسىز شالىندى. شينجياڭنىڭ الاتاۋ، قورعاس شەكارا وتكەلدەرىندە قاز ـ قاتار جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدارى "قۇرىش كەرۋەندەي" بايىرعى جىبەك جولىنىڭ كەرەمەتىن جالعاستىرۋدا.

ساندى مالىمەتتەردە كورسەتىلۋىنشە، بيىل 8 ـ ايدا جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدارىنان جيىنى 1247 كەزەك قاتىناپ، 110 مىڭ ولشەمدى تيەۋىش قوراپتى جۇك تاسىمالدانعان. جاڭا تيپتى يدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋى ىندەتى بۇكىل دۇنيە ٴجۇزىن جايلاپ، حالىقارالىق تاسىمال اۋىر ىقپالعا ۇشىراعان جاعدايدا، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدارى قۇرلىق تاسىمالىنىڭ "نەگىزگى تىرەگى" بولىپ، ٴار ەلدىڭ قول ۇستاسا وتىرىپ ىندەتكە قارسى اتتانۋىنداعى "ٴومىر ارناسى" جانە "تاعدىر دانەكەرىنە" اينالدى.

سوڭعى جىلدارى شينجياڭ باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ ورنالاستىرۋلارىن مۇقيات دايەكتەلەندىرىپ، ٴوزىنىڭ وڭىرلىك سىرتقا ەسىك اشۋ ستراتەگياسىن مەملەكەتتىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى قۇرىلىسىنا، باتىسقا ەسىك اشۋ جالپىلىق ورنالاستىرۋىنا توعىستىرىپ، مەملەكەتتىڭ باتىسقا ەسىك اشۋداعى الدىڭعى شەبىنە اينالىپ، دامۋدىڭ ۇراسان زور كومەسكى كۇشىن ىسكە قوستى.

تۇپ ـ تۇپ ساندى مالىمەتتەر شينجياڭنىڭ جاڭا داۋىردەگى نىق دامۋ قادامىنا كۋا بولدى ـــ 2014 ـ جىلدان 2019 ـ جىلعا دەيىن، شينجياڭنىڭ وڭىرلىك ٴوندىرىسىنىڭ جالپى قۇنى 926 ميلليارد 410 ميلليون يۋاننان ٴبىر تريلليون 359 ميلليارد 711 ميلليون يۋانعا ارتىپ، قالا ـ قالاشىق تۇرعىندارىنىڭ جان باسىندىق قولداعى تابىسى 23 مىڭ 214 يۋاننان 34 مىڭ 664 يۋانعا، اۋىل ـ قىستاق تۇرعىندارىنىڭ جان باسىندىق قولداعى تابىسى 8724 يۋاننان 13 مىڭ 122 يۋانعا كوبەيدى.

وسى ساپاردا داۋىل سوعىپ، ناجاعاي جارقىلدادى، وسى ساپاردا جەڭىس جىرى اۋەلەدى.

شي جينپيڭ جولداستى ۇيىتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىنىڭ جەتەكشىلىگىندە، شينجياڭداعى ٴار ۇلت ۇلاندارى ٴبىر نيەتپەن كۇش قوسىپ، قاجىماي ـ تالماي ەرلىكپەن كۇرەس جۇرگىزىپ، وتانىمىزدىڭ شينجياڭىن اناعۇرلىم تاماشا ەتىپ قۇرۋعا ۇمتىلىپ، جاڭا داۋىردەگى شينجياڭنىڭ دامۋىنىڭ، العا باسۋىنىڭ ايبىندى تاراۋىن جازدى.

(قاتىناسقان تىلشىلەر: پان يىڭ، گۋان شياۋشياۋ، فۋ شياۋبو، شاڭشىڭ، ساۋ ديان، گۋ يۋي)

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 9 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)